

Fredagen den 8 november
Kl. 10.00

Fyllnadsväl till utskott

1 § Fyllnadsväl till utskott

Företogs väl av tre suppleanter i konstitutionsutskottet, tre suppleanter i finansutskottet, två suppleanter i skatteutskottet, fyra suppleanter i utrikesutskottet, tre suppleanter i försvarsutskottet, en suppleant i socialutskottet, tre suppleanter i kulturutskottet, två suppleanter i utbildningsutskottet, tre suppleanter i jordbruksutskottet, tre suppleanter i näringsutskottet, fyra suppleanter i arbetsmarknadsutskottet och en suppleant i bostadsutskottet.

Anf. 1 TALMANNEN:

Valberedningen har enhälligt föreslagit nya suppleanter i utskotten enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag.

Kammaren utsåg till

suppleanter i konstitutionsutskottet

Christina Flink (s)
Hans Dau (m)
Bertil Måbrink (vpk)

suppleanter i finansutskottet

Leif Marklund (s)
Olof Johansson (c)
Tommy Franzén (vpk)

suppleanter i skatteutskottet

Karl-Gösta Svenson (m)
Hans Petersson i Hallstahammar (vpk)

suppleanter i utrikesutskottet

Birger Rosqvist (s)
Jan Fransson (s)
Pär Granstedt (c)
Lars Werner (vpk)

suppleanter i försvarsutskottet

Sture Ericson (s)
Carl Bildt (m)
Lennart Brunander (c)

Prot. 1985/86:23
8 november 1985

suppleant i socialutskottet
Lars-Ove Hagberg (vpk)

Fyllnadsval till utskott

suppleanter i kulturutskottet
Reynoldh Furustrand (s)
Erkki Tammenoksa (s)
Bo Hammar (vpk)

suppleanter i utbildningsutskottet
Viola Furubjelke (s)
Rune Rydén (m)

suppleanter i jordbruksutskottet
Jarl Lander (s)
tredje vice talman Anders Dahlgren (c)
Alf Svensson (c)

suppleanter i näringsutskottet
Göran Magnusson (s)
Nic Grönvall (m)
Paul Lestander (vpk)

suppleanter i arbetsmarknadsutskottet
Christer Skoog (s)
Bo Finnkvist (s)
Erik Holmkvist (m)
Karl-Erik Persson (vpk)

suppleant i bostadsutskottet
Agne Hansson (c)

2 § Upplästes följande inkomna skrivelser:

Till riksdagen

Härmed anhåller jag om ledighet från riksdagsuppdraget under tiden den 16 november 1985–den 6 oktober 1986 för upprätthållande av tjänst som statssekreterare.

Stockholm den 7 november 1985

Monica Andersson

Till riksdagen

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsmannaskapet fr. o. m. den 18 november 1985 t. o. m. höstsessionens slut för fullgörande av uppdraget som delegat vid FN:s generalförsamling i New York.

Stockholm den 6 november 1985

Nils G. Åsling

Talmannen anmälde att *Berit Bölander* (s) och *Stina Eliasson* (c) skulle tjänstgöra som ersättare för resp. Monica Andersson och Nils G. Åsling.

Prot. 1985/86:23
8 november 1985

3 § Svar på interpellation 1985/86:4 om europeiska säkerhetskonferensens verksamhet beträffande mänskliga rättigheter

Om europeiska säkerhetskonferensens verksamhet beträffande mänskliga rättigheter

Anf. 2 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Herr talman! Mot bakgrund av att mötet i Ottawa om mänskliga rättigheter inom ramen för konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (ESK) avslutades utan att kunna enas om ett slutdokument har Margaretha af Ugglas frågat mig dels vilka bedömningar jag gör rörande ESK-processens fortsatta utveckling, dels om Sverige är berett att tillsammans med övriga neutrala och alliansfria stater ta initiativ till ett nytt möte om mänskliga rättigheter.

Det var naturligtvis en besvikelse att Ottawamötet inte kunde enas om ett dokument, trots att det enligt sitt mandat skulle utforma slutsatser och rekommendationer. Samtidigt vill jag framhålla att mötet enligt regeringens uppfattning för den skull inte saknade positiva inslag. Det gav tillfälle till en allsidig och frispråkig debatt om situationen beträffande mänskliga rättigheter i såväl öst som väst.

Den fördes stundom som en dialog. Debatten som sådan kan ses som en bekräftelse på vår uppfattning att frågan om mänskliga rättigheter i en ESK-stat inte bara är att betrakta som dess egen interna angelägenhet. En diskussion om dessa frågor i de olika ESK-länderna kan därför inte gärna betraktas som inblandning utifrån.

Vad gäller Ottawamötets inverkan på ESK-processens fortsatta utveckling vill jag erinra om att det i slutdokumentet från uppföljningsmötet i Madrid slogs fast att ESK-processens framtid kräver "välavvägda framsteg på alla slutaktens områden".

Enligt beslut i Madrid skulle deltagarstaterna genomföra dels Stockholmskonferensen om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder, dels ett antal expertmöten innan nästa uppföljningsmöte inleddes i Wien hösten 1986. Av expertmötena har ett möte i Athen om fredlig lösning av tvister, ett seminarium i Venedig om samarbete i Medelhavsområdet och mötet i Ottawa om mänskliga rättigheter ägt rum. För närvarande pågår kulturforum i Budapest, och under våren 1986 blir det ett möte i Bern om mänskliga kontakter. Mötena i Athen och Ottawa gav inte så bra resultat som vi hade hoppats. Stockholmskonferensen går nu in i ett mer aktivt förhandlingskede. Det stärker våra förhoppningar att man skall ha kommit fram till en uppgörelse före Wienmötets början.

Det blir därefter en uppgift för uppföljningsmötet i Wien att sammanväga resultaten av dessa olika konferenser och möten för att förhandlingsvägen söka föra ESK-processen vidare. Därvid bör också beaktas hur ESK-dokumentens bestämmelser på andra områden, t. ex. avsnittet om ekonomiskt samarbete – den s. k. korg II – genomförts. Mot denna bakgrund har naturligtvis kulturforum och mötet om mänskliga kontakter speciell betydelse. Innan dessa möten ägt rum och innan det givits tillfälle till en samlad

bedömning, är det svårt att uttala sig om ESK-processens framtid. För svensk del kommer vi dock att aktivt verka för att de möten som ännu ej slutförts, inbegripet Stockholmskonferensen, skall ge positiva och konkreta resultat.

Vad gäller frågan om initiativ tillsammans med övriga neutrala och alliansfria stater om ett nytt möte om mänskliga rättigheter kan jag endast uttala mig för svenskt vidkommande. Jag vill då erinra om att de förslag som gruppen av neutrala och alliansfria stater framlade i Ottawa om fortsatta möten om mänskliga rättigheter, till vilket sedermera alla västländer anslöt sig, kom från Schweiz och Sverige. Sverige står givetvis fortfarande bakom dessa tankar.

Slutligen vill jag påminna om att Sverige vid ESK:s tioårsjubileum i Helsingfors anförde att det står höjt över all diskussion att frågorna om mänskliga rättigheter även i framtiden har sin givna plats i ESK-processen.

Anf. 3 MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på min interpellation.

Frågan om de mänskliga rättigheterna var central vid Helsingforsavtalets framförhandlande. Det var en omöjlighet för väst att erkänna andra världskrigets uppdelning av Europa utan att befolkningen i öst gavs något hopp om åsiktsfrihet, resefrihet, familjeåterförening m. m.

Tyvärr har ju utvecklingen för de mänskliga rättigheterna i öst varit utomordentligt dystert efter slutaktens undertecknande. Detta faktum gick inte att fördölja vid tioårsjubileet i Helsingfors i augusti. En god påminnelse om detta gav också den baltiska frihetskryssningen i Östersjön i juli. Medborgare som bildat s. k. Helsingforsgrupper för avtalets upprätthållande har förföljts och fängslats. Familjeåterförening har förhindrats. Paret Randperes kamp för sin dotter är ett aktuellt exempel som berör oss i Sverige nära.

De sovjetiska judarnas situation är ett annat exempel. De sovjetiska myndigheterna försvårar på olika sätt den judiska minoritetens religiösa och kulturella liv liksom dess möjligheter att utvandra. Det är inte bara så att utresetillstånd vägras, många sökande avskedas från sina arbeten eller utestängs från akademiska institutioner.

Det är tragiskt och oroande för freds- och frihetssträvandena i Europa att förpliktelserna från Helsingfors om respekten för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna efterlevs så dåligt. Stater som anslutit sig till överenskommelser rörande bl. a. praktisk tillämpning av de mänskliga rättigheterna har självfallet ett ansvar att också leva upp till gjorda åtaganden. Försummelse på detta område minskar trovärdigheten i hållbarheten i internationella överenskommelser över huvud. Det faktum att Ottawamötet inte ledde fram till något slutdokument får inte innebära att frågan om de mänskliga rättigheterna faller ur ESK-processen. Opinionstrycket på diktaturerna i öst får inte upphöra. Vi får i vår önskan efter fred och nedrustning inte glömma att folkens och människornas frihet är den enda varaktiga grunden för freden.

Andrej Sacharov har sagt att försvaret för individen är grunden för fred. Sveriges värdskap för Stockholmskonferensen och vår naturliga önskan att denna konferens skall leda till framgång får inte leda till att vi inte driver på i

arbetet för hävdandet av de mänskliga fri- och rättigheterna.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis tacka utrikesministern för det utförliga svaret och dess positiva grundton.

Sverige kan lika litet som andra fria nationer komma ifrån ansvaret för att en balanserad ESK-process drivs vidare. Den ovilja till framsteg som öststaterna visat i Ottawa ger anledning till oro.

Det samband som etablerades i Helsingfors mellan arbetet för en bestående fredsordning i Europa och respekten för de medborgerliga fri- och rättigheterna får inte förloras. Detta är Sveriges ansvar lika väl som övriga ESK-nationers.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1985/86:15 om fördelningen av fredslotteriets medel

Anf. 4 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Herr talman! Anita Bråkenhielm har med anledning av fördelningen i maj 1985 av projektbidrag ur det s. k. fredslotteriet frågat mig om varje projekt förutsättningslöst har värderats utifrån sina kvaliteter och möjligheter att bidra till uppfostran, utbildning och utvecklingsarbete angående freds- och nedrustningssträvanden.

Hon har också frågat om några organisationer a priori har diskriminerats vid anslagsfördelningen, t. ex. för att deras allmänna målsättning står i strid med officiell svensk säkerhetspolitik.

Svenska Penninglotteriet AB fick i januari 1984 i uppdrag att ordna ett lotteri till förmån för fredsarbete som bedrivs av folkrörelser och andra ideella organisationer och vars syfte är upplysning, fostran, utbildning och utvecklingsarbete rörande freds- och nedrustningssträvanden.

Regeringen beslutade därefter att chefen för utrikesdepartementet på förslag av en särskild beredningsgrupp skulle fördela nettot från fredslotteriet.

För denna beredningsgrupp har vissa riktlinjer fastställts. Dessa säger bl. a. att projektbidrag skall utgå till folkrörelser och andra ideella organisationer på lokal, regional och nationell nivå. Bidragen skall gå till avgränsade projekt gällande svenska eller internationella freds- och nedrustningssträvanden.

För bidrag från nettot ur fredslotteriet gäller dessutom att organisationer som erhåller reguljärt stöd från försvarsdepartementet företrädesvis hänvisas dit.

Fredslotteriet får betraktas som framgångsrikt. Nettot från lotteriet uppgick till knappt 20 milj. kr.

Jag kan i detta sammanhang nämna att regeringen har beslutat att Svenska Penninglotteriet AB i år skall genomföra ett nytt fredslotteri. Försäljningen startade den 4 november, och dragningen äger rum den 10 december.

Beslutet om fördelning vid den första bidragsomgången ur fredslotteriet baserades på ett enigt förslag från den av regeringen tillsatta beredningsgrup-

pen. Denna grupp med ledamöter hämtade från freds rörelsen, kyrkorna, jordbrukskooperationen, fackföreningsrörelsen och Röda korset, gör i sitt förberedande arbete en mycket noggrann genomgång av alla ansökningar. Deras förslag grundas på en bedömning av hur de medel som finns tillgängliga bäst kan utnyttjas. I en bedömning av ett projekt tas hänsyn till många olika faktorer. Det kan gälla hur väl genomarbetat projektet är, spridningseffekterna, den lokala förankringen eller det ideella engagemanget.

Anf. 5 ANITA BRÅKENHIELM (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret.

Det har från många håll sagts att de värnpliktiga när de rycker in har inga eller dåliga kunskaper om säkerhetspolitik och totalförsvaret. Den närmast totala frånvaron av undervisning i skolan om elementära grunder för svensk säkerhetspolitik och om försvaret har också vitsordats. Det saknas läromedel och utbildningsmöjligheter för lärare. Skolelever har mött olika sorters uppgiven skräckpropaganda och saknar framtidstro, uppger länskolnämnden i Östergötland. Vissa freds rörelser tycks föredra att frossa i beskrivningar av mänsklighetens undergång i stället för att undervisa unga människor om på vilket sätt Sverige och andra demokratiska länder försöker att hantera mellanfolkliga relationer.

Vad har då detta med fredslotteriet att göra? Jo, vår politik i freds- och nedrustningsfrågor är en del av vår säkerhetspolitik. Om nu dessutom den upplysning och undervisning som äger rum i dessa frågor huvudsakligen sker via frivilligrörelser, studieförbund, politiska partier, kyrkor samt s. k. freds rörelser, vilket tycks vara fallet, är det viktigt att den upplysning som ges är väl avvägd. Den ges huvudsakligen till människor som saknar grundläggande kunskaper om förutsättningar och motiv för en förvisso allmänt omfattad svensk utrikes- och försvarspolitik. Om då en del av denna upplysning sker på ett sätt som direkt står i konflikt med svensk officiell säkerhetspolitik riskerar man att hos en genom bristfälliga kunskaper okritisk publik få en negativ effekt i opinionsbildningen.

Fredslotteriets pengar skall enligt vad regeringen uppgivit användas för "fredsarbete som bedrivs av folkrörelser och andra ideella organisationer och vars syfte är upplysning, fostran, utbildning och utvecklingsarbete rörande freds- och nedrustningssträvanden".

Fredslotteriets medel är en i sammanhanget mycket stor penningssumma, och den skall användas till projektstöd till olika typer av organisationer, alltså även sådana vars huvudsakliga syfte och inriktning är en annan, men som ägnar sig åt upplysningsarbete i freds- och nedrustningsfrågor som speciella projekt.

Det är för var och en som har intresse av svensk säkerhets- och utrikespolitik mycket viktigt att fundera över hur detta stöd används.

Utrikesministern svarar endast dunkelt och knappast ens mellan raderna på min fråga, som löd om varje projekt bedömts förutsättningslöst efter sina kvalifikationer när det gäller att uppfylla den angivna målsättningen eller om vissa organisationer har uteslutits, t. ex. på grund av en allmän målsättning som står i strid med svensk säkerhetspolitik.

Enligt svaret är det bara en typ av organisationer som har uteslutits. Det är de folkrörelser och frivilliga sammanslutningar som får budgetstöd via försvarsdepartementet. En inom UD ansvarig handläggare motiverade för ett år sedan i en tidningsintervju detta med att de frivilliga försvarsorganisationerna får dela på 75 miljoner från försvarsdepartementet och att övriga organisationer som arbetar för fred och nedrustning bara har fredslotteriets 20 miljoner och några övermiljoner från budgeten till sina arbeten.

Vad "övermiljoner" är för något vet jag inte riktigt, men förmodligen syftar han på de ca 8 miljoner som via UD:s budget ges i grundstöd till vissa fredsrörelser. Men detta kan inte vara skälet. Fredslotteriets pengar har nämligen fördelats till många andra organisationer som får betydande stöd i statsbudgeten. Studieförbunden får över 900 miljoner. Löntagarorganisationerna får i olika budgetposter 83 miljoner bara till sin utbildnings- och kursverksamhet. De politiska partierna får över 100 miljoner. Detta har dock inte diskriminerat dem vid fördelningen av fredslotterimedel. Kan det verkligen vara speciellt diskriminerande att få medel för sin grundverksamhet från just försvarsdepartementet? Det skall observeras att frivilligorganisationerna inte kan få pengar för freds- och nedrustningsupplysning från försvarsdepartementet.

Är inte utrikesministern besvärad av att betydande del av medlen gått till organisationer som i programförklaringen för sitt arbete i vårt samhälle säger t. ex.: Omskapa våldssamhället, avskaffa militärväsendet och all produktion för militära ändamål och vägra värnplikt? En annan organisation uttrycker sig på följande sätt: Den anti-imperialistiska befrielsekampen är del av fredskampen. Samtidigt utesluter man försvarets frivilligorganisationer. Att detta också skedde efter det att försvarsstaben lurats att medverka i att göra reklam för lotteriet är en oförskämdhet som inte den nuvarande utrikesministern skall lastas för.

Inom departementet pågår nu fördelningen av andra omgången medel från det första lotteriet. Ämnar utrikesministern se till att alla organisationer av frivillig, ideell och folkrörelsekaraktär har lika möjligheter att få sina projekt förutsättningslöst bedömda den här gången i relation till de krav som angivits för medlens användning? Eller tänker han utesluta några – i så fall vilka och varför? Hur blir det med det nya fredslotteri som nu skall säljas?

Anf. 6 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Jag har förmånen att vara ordförande i den beredning som går igenom ansökningarna och lämnar förslag till utrikesministern om fördelningen av pengarna. Det har varit arbetsamt, men det har också varit oerhört stimulerande att möta den växande kunskap, vilja och entusiasm som finns hos svenska folkrörelser när det gäller fredsfrågan.

Det bör understrykas att det bidrag som man kan få inte är ett stöd till organisationen som sådan. I ansökan ger man uttryck för en vilja att ställa organisationens resurser till förfogande för ett projekt. Sedan kan man få ett tillskott för att genomföra projektet. Bidrag utgår bara till organisationer som är beredda att satsa betydande egna resurser i fredsinformation. Det behöver inte alltid vara pengar. Även mycket fattiga föreningar som inte har mycket pengar att skjuta till som egeninsats kan få pengar, nämligen om de i

gengäld kan ställa upp med många medlemmar som gör obetalda frivilliginsatser.

Beredningen består för närvarande av sju ledamöter. De som känner oss närmare vet att vi har högst olika uppfattningar om politik, religion och många andra frågor. Men hittills har denna beredning blivit helt enig vid alla fem ansökningstillfällena. Jag räknar då inte bara in den senaste fredslotteriomgången utan också den s. k. fredsmiljonen, som har varit föremål för ansökningar fyra gånger utöver den i våras. Detta arbete har varit ganska besvärligt. Vid de fyra första ansökningstillfällena, när vi bara hade tillgång till den s. k. fredsmiljonen, räckte pengarna bara till en knapp tiondel av den sökta summan. Då talar jag alltså inte om den totala projektkostnaden – den är ännu större – utan den summa som man direkt sökte få pengar till. Vi fick skära bort nio tiondelar av det sökta beloppet. Av de organisationer som sökte kunde vi ge en tredjedel någon form av bidrag. Varje gång sökte 150–170 organisationer. När fredslotteriet kom till i våras ökade antalet organisationer, om man talar om både fredsmiljonen och fredslotteriet, till 268. Med de nya pengarna innebar det att ungefär hälften av de organisationer som sökte medel kunde få det. Vi var ändå tvungna att skära bort ungefär tre fjärdedelar av den summa som de hade sökt. Det är alltså fråga om en mycket hård konkurrens mellan många viktiga och bra projekt. Jag vill påstå att orsaken till att den här beredningen med sin allsidiga sammansättning har lyckats bli överens vid samtliga dessa fem tillfällen, trots att vi har fått säga nej till många bra projekt som det inte funnits pengar till, är att vi utgått från en kvalitetsbedömning och försökt att se på varje projekts möjligheter att ge bidrag till fredsinformationen. Från den utgångspunkten har vi kommit fram till ett samlat paket som vi allesammans har tyckt vara en rimlig och rättvis avvägning med hänsyn till de medel som vi har haft till förfogande.

Min förhoppning är att det nu pågående fredslotteriet skall vinna stor anslutning och kunna ge ett gott tillskott till nya omgångar av ansökningar och nya fredsprojekt. Jag vill passa på tillfället att uttrycka den förhoppningen att fredslotteriet skall kunna permanentas och återkomma. Kunde vi få ett fredslotteri varje år de kommande åren skulle det successivt komma att förändra klimatet för fredsarbetet i Sverige. Jag tycker att man redan i dag kan se att inför det internationella fredsåret, som startar den 1 januari 1986, står de svenska folkrörelserna mer samlade än någonsin tidigare i kunskap, känsla och vilja till handling. Vi går in i det internationella fredsåret med svenska folkrörelser som är beredda att fortsätta att göra en stark insats i fredsarbetet.

Anf. 7 GUNNAR BJÖRK i Gävle (c):

Herr talman! Jag vill ta tillfället i akt att något beröra den här frågan utifrån en annan utgångspunkt. Under hela 1970-talet fördes bland folkrörelserna en mycket aktiv debatt om huruvida man skulle ha reguljära stöd eller s. k. öronmärkta pengar. På den tiden och senare under 1970-talet och början av 1980-talet var man helt enig från folkrörelsehåll om att det var fel att staten styrde folkrörelsernas verksamhet med öronmärkta pengar, eftersom det förryckte folkrörelsernas verksamhet. De ville hellre ha ordentliga reguljära anslag än ett system med öronmärkta pengar.

Det finns också anledning erinra om den debatt som förts om kontrollen av folkrörelsernas pengar. Vi har ju en mycket hård och seriös kontroll av alla de reguljära stödssystemen, medan möjligheterna till både uppföljning och kontroll – det måste vi erkänna – är mycket sämre när det gäller alla typer av örönmärkta projekt.

När det gäller den redogörelse som Jan Bergqvist gav här vill jag säga att det inte råder någon som helst tvekan om att medel från fredslotteriet inte är ett reguljärt stöd. Den enighet han vittnar om är i sådana sammanhang mer vanlig än ovanlig; det brukar alltid ordna sig till consensus.

I fråga om fredslotteriet tycker också jag att det är viktigt att man, som Anita Bråkenhielm var inne på, slår fast att informationen helst skall ske utifrån en säkerhetspolitiskt grundad analys. Därför ställs det naturligtvis stora krav på att de som fördelar pengarna kan värdera projekten och se vilka som innehåller någon substans.

I ett brev som FOS, Frivilligorganisationernas samarbetskommitté, skickat till utrikesdepartementet skriver man att det i inbjudan till ansökan står att frivilliga försvarsorganisationer företrädesvis hänvisas till försvarsdepartementet. Det är just detta som är en mycket konstig hantering. Sanningen är den att ungdomsorganisationerna får pengar från statens ungdomsråd och utbildningsdepartementet, kulturorganisationerna får pengar från kulturrådet och utbildningsdepartementet, en del av frivilligorganisationernas ungdomsorganisationer får statsbidrag via statens ungdomsråd och sedan via utbildningsdepartementet. Det är alltså en inkonsekvens utan like. Dessutom är det så att vissa av de kvinnoorganisationer som nu har fått bidrag ur fredslotteriet å andra sidan får bidrag från civildepartementet.

Det föreligger alltså en väldig inkonsekvens i argumenteringen om man säger att just därför att organisationerna får bidrag från ett annat departement – försvarsdepartementet – skulle det här vara omöjligt. Samma organisationer får ju tack vare sina ungdomsorganisationer pengar via statens ungdomsråd. Radioorganisationerna kan anföras som exempel. Radioorganisationen Tellus och de andra organisationerna har nämligen begärt statligt stöd. På det viset har man inte kunnat komma fram till något system. Sanningen är den att vi i Sverige saknar tre bidragssystem. Det gäller tre organisationsgrupper – miljörelsen, radioorganisationerna och organisationer som jobbar med fredsfrågor. För dessa tre organisationstyper saknas det i dag reguljära stöd. Det vore rimligt att jobba för att få fram sådana.

Slutligen tycker jag att det är självklart att alla folkrörelser som arbetar med säkerhetspolitiska problem skall kunna komma i fråga beträffande sådana här projekt. Det gäller självfallet också frivilligorganisationerna. Dessa har ju genom sin breda syn på det säkerhetspolitiska arbetet särskilda förutsättningar när det gäller att ordna bra projekt. De har också genom sitt sätt att arbeta för freden gjort stora insatser, ja, de är unika. Om man ser saken i ett internationellt perspektiv är det få länder – kanske knappast något – som har en sådan bredd som Sverige när det gäller frivilligorganisationerna och de folkrörelser som jobbar inom försvarets område. I det fortsatta arbetet är det således viktigt att slå fast att alla skall ha samma förutsättningar.

Anf. 8 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Herr talman! Anita Bråkenhielm ställde några frågor till mig. De har i och för sig i långa stycken besvarats av Jan Bergqvist. Men eftersom frågorna ställdes till mig skall även jag svara.

Jag delar givetvis uppfattningen att det finns ett starkt behov av upplysning också hos den personal i det militära som Anita Bråkenhielm nämnde i sitt anförande. Jag tycker att det är alldeles utmärkt att de frivilliga försvarsorganisationerna också ägnar tid och kraft åt fredsfrågorna och åt fredsfostran. Därför menar jag att det är alldeles självklart att de projekt som redovisas därifrån skall bedömas med utgångspunkt i deras kvaliteter, alltså förutsättningslöst. Jag vet inte om det beslut som riksdagen fattade den 13 mars i år lägger hinder i vägen härför. Om så vore fallet, tycker jag att det skulle vara ganska olyckligt. Då skulle man ju behöva avstå från sådana projekt som har ett stort värde. Således måste man jämföra med andra projekt.

Jag har ett väldigt stort förtroende för beredningsgruppen. Men jag förstår också att beredningsgruppen har väldigt bekymmer. Trots att den summa som används för det här ändamålet har tiodubblats, eller t. o. m. tjugodubblats, är antalet ansökningar och de summor som man ansöker om så mycket större. Det handlade om 150 ansökningar, av vilka 75 beviljades. 75 ansökningar avslogs alltså, av vilka fyra ansökningar kom från frivilliga försvarsorganisationer. Om jag är riktigt underrättad ligger 250 ansökningar inne, vilka skall klaras med återstående 10 milj. kr. Det säger någonting om svårighetsgraden.

Mitt svar är emellertid alldeles klart: Det är utmärkt att de frivilliga försvarsorganisationerna ägnar sig åt dessa frågor. De frivilliga försvarsorganisationernas projektförslag skall bedömas förutsättningslöst och med utgångspunkt i förslagets kvaliteter.

Sedan måste jag säga – och det är nog en riktig förmodan – att jag tyckte att det i Anita Bråkenhielms första inlägg låg en anklagelse mot beredningsgruppen, och då också mot utrikesministern, för att man beviljar anslag till organisationer som har en viss politisk uppfattning som inte överensstämmer med den officiella svenska säkerhetspolitiken. I det avseendet skulle jag nog ändå vilja varna litet grand. Ingen värdering av anslagsökande organisationers åsikter äger rum. Jag menar att någon sådan inte heller får äga rum. En politisk åsiktsvärdering kan aldrig få utgöra grunden för en bedömning av ett informationsprojekt kring freden. Att styra bidragen till organisationer med en viss åsiktsinriktning tycker jag är en främmande tanke i ett demokratiskt samhälle och skulle hota de ideella organisationernas rätt att själva ta ställning i olika frågor. Samma kvalitativa bedömning av projekten bör alltså göras i deras fall som då det gäller försvarsorganisationerna.

Anf. 9 ANITA BRÅKENHIELM (m):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret, som jag uppfattar som utomordentligt positivt och glädjande. Jag kan inte förstå annat än att det som utrikesministern nu har sagt innebär att det är slut med diskrimineringen av de frivilliga försvarsorganisationerna. När det riksdagsbeslut som utrikesministern talar om fattades var det ju beklagligtvis endast moderata samlingspartiet som hävdade att de frivilliga försvarsorganisationerna skulle

vara likaberättigade med de övriga. Frivilligorganisationerna skulle enligt övriga partier endast undantagsvis få vara med. Jag tycker att utrikesministerns fasta förklaring här i motsatt riktning är hoppingivande.

Jag är helt enig med utrikesministern om att projektpengar inte skall fördelas efter organisationernas politiska målsättningar. I så fall skulle t. ex. organisationer anslutna till mitt parti vara uteslutna om utrikesministerns målsättningar skulle vara styrande. Att jag tog upp målsättningar som står i strid med vår säkerhetspolitik berodde endast på att jag ville understryka att man inte utesluter t. ex. de organisationer som pläderar för värnpliktsvägran, medan man utesluter dem som består av människor som frivilligt arbetar inom försvaret.

För undvikande av missförstånd vill jag också säga att det inte är så att frivilligorganisationernas projekt är avsedda för spridning av upplysning framför allt bland försvarets personal utan, på grundval av de stora offentliga arrangemang som det gäller, för att sprida upplysning bland allmänheten. Man har ansökt om bidrag för skärmställningar, utställningar i samband med Regementets dag osv. Den upplysning som skall bedrivas inom den militära organisationen tycker jag att man skall ha resurser till inom denna.

Jan Bergqvist, som jag tycker inte alls svarade på någon fråga, sade att beredningsgruppen har ett besvärligt arbete, och det tror jag också, eftersom det finns många fler ansökningar än vad det finns pengar till.

Allsidigheten i ledningsgruppens sammansättning vill jag ifrågasätta. Det framhölls litet försätligt i utrikesministerns svar att den har ledamöter från jordbrukskooperationen, fredsrorelserna osv. Det är väl ändå fråga om handplockade personer, och deras organisationer har inte alls haft något att göra med deras tillsättning. Man kan väl säga att Jan Bergqvist representerar Svenska FN-förbundet, liksom Anders Wijkman Röda korset, men varför just Livsmedelsarbetareförbundet och jordbrukskooperationen skulle ha speciell kompetens i detta sammanhang är svårare att förstå. Inte heller är kanske en pensionerad biskop den bästa officiella representanten för kyrkorna.

Alltnog, jag hoppas att i fortsättningen kriterierna utbildningsmöjligheter, upplysningsverksamhet och kvalitet kommer att väga tungt, inte bara, som sades i slutet av svaret, spridningseffekt, engagemang osv. Tyvärr kan även dåliga projekt spridas med engagemang och, om man använder modern kommunikationsteori, även med stor spridningseffekt. Svaret var dock, som sagt, glädjande.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1985/86:26 om förstärkt bevakning av naturvårdsintressena i vattenmål

Anf. 10 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Mats O Karlsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att stärka naturvårdsintressena vid behandling av mål enligt vattenlagen.

Interpellationen har framställts med anledning av kammarkollegiets bevakning av naturvårdsintressena i ett aktuellt fall i nedre Dalälven. Enligt uppgifterna i interpellationen har kammarkollegiet, som företräder de allmänna intressena, träffat en uppgörelse med kraftintressenterna i strid med önskemålen från vederbörande kommun, vederbörande länsstyrelse och naturvårdsverket. Uppgörelsen skulle gå ut på att kraftintressenterna befrias från sin hittillsvarande skyldighet att hålla laxtrappor och att släppa fram vatten i dessa. Därmed skulle vattentillförseln strypas i ett område som har ansetts viktigt från naturvårdssynpunkt, nämligen Båtforsområdet.

Låt mig börja mitt svar med att påpeka att vi sedan den 1 januari 1984 har en ny vattenlag, som har ersatt 1918 års vattenlag. Vid tillkomsten av den nya lagen tillmättes naturvårdsintressena betydligt större vikt än i den gamla lagen.

Först och främst har bestämmelserna om när ett vattenföretag skall anses tillåtligt ändrats. Detta har skett bl. a. med tanke på att de allmänna intressena – och till dem hör naturvårdsintressena – skall kunna ges en större tyngd än tidigare.

Reformerna stannade emellertid inte vid tillståndet för att påbörja vattenföretaget. Vidgade möjligheter att ompröva villkoren för tillstånd har också införts. När vattendomstolen ger tillstånd skall den föreskriva efter hur lång tid omprövning får ske med hänsyn till allmänna intressen. Tiden får inte sättas kortare än 10 år och inte längre än 30 år från det domen vinner laga kraft.

Omprövning kan emellertid komma till stånd tidigare än efter den föreskrivna tiden, om väsentliga förändringar har skett i vattenförhållandena.

Liksom tidigare har bl. a. kommunerna rätt att när som helst begära omprövning av vattendomstolens bestämmelser om innehållande eller tappning av vatten. En förutsättning är dock att kommunernas krav motiveras av hänsyn till den allmänna miljövården, vari innefattas naturvårdsintresset, eller till hälsovården eller fisket.

Den gamla vattenlagen gav mer begränsade möjligheter att få till stånd en ny prövning av villkoren för ett vattenföretag. Det fanns i praktiken inte någon möjlighet att få ändringar med hänsyn till allmänna intressen förrän 60 år hade förflutit från vattenbyggnadens fullbordan.

Övergångsbestämmelserna till den nya vattenlagen innebär emellertid att tillstånd som har meddelats enligt den gamla lagen efter hand kommer in under den nya lagen när det gäller reglerna om omprövning.

Det framhölls i propositionen om den nya vattenlagen att behovet av omprövning uppenbarligen var särskilt stort i fråga om äldre vattenföretag. Det utsades direkt i propositionen att gamla tillstånd kunde ha meddelats utan att man hade tagit sådana hänsyn till motstående allmänna intressen som skulle ha skett vid en senare bedömning. Av dessa skäl skulle omprövningsreglerna gälla också äldre tillstånd. Av rättssäkerhetsskäl ansågs det dock nödvändigt att föreskriva en viss övergångsfrist beträffande omprövning av villkoren för företaget på grund av allmänna intressen. Omprövning på den grunden får sålunda ske först sedan tio år har förflutit från nya vattenlagens ikraftträdande.

Den nya vattenlagens reglering har enligt min mening i betydande utsträckning stärkt naturvårdsintressenas ställning vid tillståndsgivning till vattenföretag. Den innefattar också väsentligt ökade möjligheter att ompröva villkoren för meddelade tillstånd. Efter en övergångstid kommer även alla gamla tillstånd att kunna omprövas fullt ut enligt den nya lagen. Enligt min bedömning finns det generellt sett inte något behov att förändra den nya vattenlagen för att stärka naturvårdsintressena.

Det fall som har gett anledning till interpellationen är – efter vad jag har inhämtat – en fråga som behandlas i två sammanslagna mål i vattendomstolen. Båda målen anhängiggjordes före den nya vattenlagens ikraftträdande.

Det ena, som kom år 1973, är ett s. k. nyprövningsmål. I det målet har kammarkollegiet begärt ny prövning av villkoren för tillståndet till Untra kraftverk. Ursprungligen yrkade kollegiet dels vissa fiskeavgifter, dels viss minimitappning genom Båtforsområdet. Detta område hade genom kraftverkets tillkomst avstängts från kontinuerlig genomströmning i älven. Det andra målet, som anhängiggjordes år 1979, är ett vanligt ansökningsmål. I detta senare mål har kraftverksägaren ansökt om befrielse från skyldigheten att hålla laxtrappor och att släppa vatten i dem.

Efter uppgörelse med kraftverksägaren om fiskeavgifterna har kammarkollegiet i nyprövningsmålet återkallat sitt yrkande om viss minimitappning. Vidare har kollegiet medgett kraftverksägarens ansökan i laxtrappemålet. Enligt vad kollegiet har gjort gällande innebär detta dock inte att tillförseln av vatten till Båtforsområdet helt stryps, bara att den minskar något.

Målen har som sagt lagts samman för gemensam handläggning. Inget av dem är ännu avgjort av vattendomstolen. Jag anser att jag i princip inte bör närmare kommentera ett pågående mål. Dock vill jag framhålla följande.

Gamla mål av det här slaget skall fortsätta att handläggas enligt de äldre bestämmelserna. Efter återkallelsen kvarstår för vattendomstolen att pröva frågorna om befrielse från skyldigheten att hålla laxtrappor och att släppa vatten i dem. Dessa frågor är indispositiva, dvs. domstolen har skyldighet att oavsett parternas inställning pröva om det med hänsyn till bl. a. fiske- och naturvårdsintressena kan tillåtas att laxtrapporna tas bort och vattentillförseln genom dem stryps.

Anf. 11 MATS O KARLSSON (s):

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka justitieministern för svaret på min interpellation även om jag i ärlighetens namn måste erkänna att jag hade räknat med att få diskutera denna fråga med regeringens nyutnämnde miljöminister. Detta sagt utan någon som helst sidovördnad för justitieministern eller hans ämnesområde. Jag ser dock det som min interpellation tar upp som en utpräglad miljöfråga. Å andra sidan är det faktum att det är justitieministern som svarar på interpellationen en god illustration till det som jag anser är grundproblemet i det ärende jag har aktualiserat, nämligen att det är ett juridiskt-ekonomiskt organ – kammarkollegiet – som företräder allmänintresset och inte en miljömyndighet. Jag återkommer senare till detta.

Låt mig först något utveckla vad Båtforsen är och vad som där hänt och föranlett min interpellation. Båtforsen är en del av Dalälven, där älven

breder ut sig i ett skärgårdslandskap, för övrigt i gränlandet mellan mitt hemlän och justitieministerns hemlän. Det är ett mycket väl utrett, analyserat och kartlagt område. Någon har sagt att det är landets mest väldokumenterade naturområde. Denna dokumentation pekar entydigt på att det är ett unikt område med flera skyddsvärda kvaliteter. Detta har också lett till att Båtforsen i den fysiska riksplaneringen har utpekats som ett område som det är av riksintresse att bevara. Det unika föreligger i tre avseenden:

- Den ädla lövskogen är ovanligt väl utbredd med tanke på närheten till den biologiska Norrlandsgränsen – *Limex norrlandicus*.
- Svåsediment har bildat s. k. älvängar med mycket särpräglad flora.
- Natur- och urskogspartier är rikligt förekommande och utgör häckningsplatser för bl. a. den utrotningshotade vitryggiga hackspetten.

För samtliga dessa aspekter är vattnet i området en förutsättning för det unika. Det gäller då vatten i viss mängd och tillfälligtvis i riklig mängd. Nu är emellertid Dalälven en reglerad älv – till förmån för vattenkraftsexploatering. Det har gjort att vattentillgången i Båtforsen är knapp och tidvis otillräcklig för att de unika miljövärdena skall kunna bevaras. Under lång tid har därför naturvårdens myndigheter – naturvårdsverket och länsstyrelsen – arbetat för att få en ny uppgörelse med vattenkraftsintressenterna med resultat att mer vatten skulle tappas genom Båtforsen.

Det är dock så i vattenlagsmål – i motsats till fallet vid mål enligt miljöskyddslagen och naturvårdslagen – att kammarkollegiet är den myndighet som företräder allmänintresset. Efter den långa förberedelse tiden för att få en rikligare vattentappning i Båtforsen blev därför naturvårdsintressenterna – både de ideella i form av Svenska naturskyddsföreningen och Sveriges ornitologiska förening, Tierps kommun och myndigheterna – mycket förvånade och upprörda när det på försommaren i år blev känt att kammarkollegiet träffat en uppgörelse med kraftverksintressena med innebörd att Båtforsen blir helt torrlagd! Alltså ett resultat helt motsatt det som naturvårdarna åsyftat!

Hur kan då, herr talman, något sådant ske? Hur kan kammarkollegiet helt nonchalera de väl underbyggda framställningarna från naturvårdsverket och länsstyrelsen och ensidigt tillmötesgå exploateringsintressena? Är det att företräda allmänintresset? Enligt min uppfattning är det inte så. Jag har undersökt vad regering och riksdag har sagt om allmänintresset när den nya vattenlagen beslöts av riksdagen 1983. I propositionen hänvisades till en proposition 1969:28 om ny miljöskyddslag, där departementschefen sade:

”Jag anser att det är av stor vikt att naturvårdsverket bevakar allmänna miljövårdsintressen också i vattenmål, särskilt sådana som avser vattenbyggnadsföretag. Men detta kan tillgodoses utan lagändring genom att man fullföljer den ordning som nu tillämpas och som innebär att kammarkollegiet utför talan i nära samarbete med naturvårdsverket.”

Jordbruksutskottet följde upp det uttalandet i sitt betänkande över den nya vattenlagen.

Även om det som jag senast berört avser den nya vattenlagen, framgår det av uttalandet från 1969 hur departementschefen ansåg att samrådet skulle gå till och också vad som enligt hans uppfattning skedde. Jag kan inte se att

kammarkollegiet i fallet med Båtforsen har levt upp till dessa uttalanden. Jag vill fråga justitieministern om han anser att så är förhållandet.

Justitieministern och jag är säkert överens om att det behövs starka lagar för att vi skall kunna värna om miljön. Men lagar kräver också tillsynsmyndigheter, som ser till att lagarna efterlevs och att lagstiftarnas intentioner fullföljs. Av vad jag har sett i Båtforsfallet kan man starkt ifrågasätta om kammarkollegiet är en sådan myndighet. Kollegiet är säkert ett gammalt fint ämbetsverk, som fungerar bra i juridiskt-ekonomiska sammanhang, men i miljövårdsfrågor – där man ju saknar egen kompetens – måste man, som jag ser det, för att kompensera detta visa stor lyhördhet för vad företrädarna för dessa intressen säger. I Båtforsfallet är det inte lyhördhet som har demonstrerats – snarare lomhördhet. Står det inte, justitieministern, i den gamla förvaltningslagen att ”myndigheterna skola räcka varandra handen”? I det här fallet verkar det snarare som om man slår varann på fingrarna. Jag vill gärna ha justitieministerns kommentar till detta.

Anf. 12 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Mats O Karlsson tog upp frågan om lämpligheten av kammarkollegiets ställning i vattenmål, och jag vill därför något utveckla bakgrunden till den ordning vi har.

Vid tillkomsten av den nya vattenlagen diskuterades hur de allmänna intressena i framtiden bäst skulle bevakas. Enighet rådde om att vid den ursprungliga tillståndsprövningen skulle olika fackmyndigheter ha rätt att framföra sina synpunkter direkt till vattendomstolen. Det önskemålet är också tillgodosett i processen.

Vattendomstolarna har vidare en långtgående skyldighet att utan yrkanden pröva olika frågor, särskilt i vad mån hänsyn skall tas till allmänna intressen – jag strök under det redan i mitt svar på interpellationen. Underlag till sådana hänsynstaganden får domstolen bl. a. genom de yttranden som skall inhämtas från olika fackmyndigheter. – Detta var man ense om när man tog fram förslaget till ny vattenlag.

Däremot bröt sig meningarna något när det gällde frågan om vem som skulle ha rätt att som part företräda det allmänna. Det gällde dels rätten att överklaga avgöranden i tillståndsärenden, dels rätten att självständigt väcka talan, bl. a. om ändrade villkor.

Sedan lång tid har det varit en uppgift för kammarkollegiet att som part företräda de allmänna intressena i vattenmål. 1962 fick därtill kommunerna rätt att självständigt föra talan för sådana allmänna intressen som kommunen har att bevaka.

Vissa remissinstanser ville ge fackmyndigheterna rätt att självständigt överklaga avgöranden i tillståndsfrågor. En del ville att fackmyndigheterna dessutom skulle få rätt att självständigt väcka talan, bl. a. om ändrade villkor.

Dessa förslag avvisades i propositionen om den nya vattenlagen. Det framhölls att man måste begränsa antalet parter som kan ta självständiga processuella initiativ för det allmänna. Riksdagen godtog propositionen i den delen, och ingen diskussion i frågan fördes i utskottet.

Självfallet skall kammarkollegiet när man hanterar de här målen ha nära

samråd med fackmyndigheter och andra. Hur kammarkollegiet i detta enskilda fall har handlagt ärendet skall jag inte kommentera.

Anf. 13 MATS O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag betraktar det också som en stor framgång i den nya vattenlagen att kommunerna har fått rätt att själva väcka talan inför vattendomstolen för att hävda de allmänna intressena. Det tror jag är en garanti för att vi inte i fortsättningen skall behöva uppleva sådana fall som Båtforsen är ett exempel på.

Jag undrar dock om inte kammarkollegiet behöver en förstärkt instruktion om hur samråden med myndigheterna skall gå till. Enligt vad jag har inhämtat när det gäller just Båtforsärendet har man inte tillgodosett vad jag menar är elementära krav på samråd och lyhördhet för fackmyndigheterna. Jag tror att de behöver en förstärkt ställning gentemot kammarkollegiet.

Sedan avtalet träffades på försommaren har det inträffat, som jag ser det, mycket remarkabla händelser utöver detta. Direkt efter det att avtalet var träffat skred kraftbolaget till verket och murade igen den laxtrappa som hittills har släppt igenom vatten till Båtforsen, oaktat att det – som framgår av svaret på min interpellation – krävs en vattendom för en sådan åtgärd. Det är nu föremål för polisutredning.

Tierps kommun har vädjat till kammarkollegiet att upphäva avtalet. Den ideella naturvården, Svenska naturskyddsföreningen och Sveriges ornitologiska förening, har vädjat till vattendomstolen och kraftverksintressenterna att häva avtalet. Länsstyrelsen i Uppsala län har tillgripit naturvårdslagen och förklarat området för interimistiskt naturreservat och begärt handräckning för att öppna laxtrappan igen.

Av den publicitet som frågan gett framgår att det finns olika uppgifter om vad det är som kammarkollegiet har befogenheter att sluta avtal om och vad som är beroende av vattendomstolens prövning. Kraftbolaget har alltså på grundval av avtalet redan verkställt stängning av laxtrappan. Kammarkollegiets företrädare och även en vattendomare har talat om formell fastställelse i domstolen.

Justitieministern säger i sitt svar till mig att vattendomstolen skall pröva hela ärendet, oavsett parternas inställning. Avtalet innehåller en ekonomisk ersättning från kraftverksintressena om alla krav återtogs av kammarkollegiet. Vad händer om vattendomstolen ej godkänner delar av avtalet? Faller hela avtalet? Dessutom kan, som vi har diskuterat, kammarkollegiet återkalla eller underlåta att föra fram krav som naturvårdsintressena önskat ha med i målets behandling.

Jag skulle gärna vilja att justitieministern klargör var gränsen går mellan vad kammarkollegiet har befogenheter att träffa avtal om och vad som är beroende av vattendomstolens prövning.

Anf. 14 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Jag har redan sagt – vilket ju Mats O Karlsson har uppfattat – att vattendomstolen prövar frågan om laxtrappan alldeles oavsett parternas inställning.

På vad sätt avtalet skulle påverkas för det fall att domstolen – i strid med

vad som uppenbarligen har förutsatts i avtalet – skulle föreskriva att laxtrappan skall vara kvar är ju i första hand en fråga som de avtalslutande parterna får ta ställning till. Det får de göra mot bakgrund av de allmänna avtalsrättsliga regler som gäller. Ytterst kan det här bli fråga om en tvist i domstol, och jag skall inte uttala mig om en tänkbar utgång av en sådan tvist.

Prot. 1985/86:23
8 november 1985

Om förstärkt bevakning av naturvårdsintressena i vattenmål

Anf. 15 MATS O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag har full förståelse för att statsrådet inte kan ge sig in på uttalanden om ärenden som är föremål för domstolsprövning. Av svaret på min interpellation och av vårt meningsutbyte här i kammaren framgår klart att justitieministern liksom jag är mycket angelägen om att naturvårdsintressena också vid mål enligt vattenlagen skall ha en stark ställning när allmänintresset skall hävdas gentemot exploateringsintressena. Jag är nöjd med den samstämmigheten, och jag kommer för min del att noga följa den fortsatta handläggningen av detta ärende. Vid behov återkommer jag till justitieministern i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1985/86:22 till kulturutskottet

1985/86:55 till bostadsutskottet

1985/86:57 och 58 till skatteutskottet

7 § Anmälades och bordlades

Propositionerna

1985/86:47 Ändrad mervärdeskatt

1985/86:61 Skärpta avgasreningskrav för personbilar, m. m.

8 § Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande

1985/86:3 Ny kommunalförbunds lag (prop. 1984/85:216) och närvarorätt för personalföreträdare i kommunala nämnder (prop. 1984/85:200)

Skatteutskottets betänkande

1985/86:1 Alkoholpolitiken

Lagutskottets betänkande

1985/86:1 Vissa familjerättsliga frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 8 november

1985/86:170 av *Viola Claesson* (vpk) till justitieministern om åtgärder för att förhindra franskt flottbesök:

Den 21–25 november kommer enligt uppgift ett av den franska marinens modernaste örlogsfartyg, Orion, att besöka Stockholm. Den franska staten är ansvarig för terrordådet mot Rainbow Warrior och den internationella freds- och miljöorganisationen Greenpeace. Örlogsfartyget kan därför sägas representera ett land som utfört terrorhandling på ett främmande lands territorium. Dessutom är Frankrike det enda land som använder sin koloniala makt till att utföra kärnvapenprov utanför sitt eget lands gränser. Det finns även skäl att anta att fartyget bär kärnvapen.

Är justitieministern mot bakgrund av de handlingar som franska militära myndigheter genomfört utanför Frankrike beredd att ta initiativ till att förhindra det planerade franska flottbesöket?

1985/86:171 av *Paul Lestander* (vpk) till utbildningsministern om skogsmästar- och skogsteknikerutbildningen:

På grund av bristande medel har styrelsen för lantbruksuniversitetet anmält att 1986 års skogsmästarkurs måste inställas.

Mot bakgrund av detta besked vill jag fråga utbildningsministern:

Vilka åtgärder planerar utbildningsministern för att se till att skogsmästar- och skogsteknikerutbildningen också fortsättningsvis pågår med den omfattning som tidigare planerats?

10 § Kammaren åtskildes kl. 10.58.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Gunborg Apelgren